

УДК 323:351.746.1(477)

DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2020.31.21>

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ У КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Олексій Матета

Кременчуцький льотний коледж

*Харківського національного університету внутрішніх справ
вул. Перемоги, 17/6, 39605, м. Кременчук, Полтавська область, Україна*

У статті розглянуто проблему систематизації та класифікації національних інтересів у контексті національної безпеки України. Визначено основоположні національні інтереси нашого суспільства на сучасному етапі розвитку. Акцентовано увагу на тому, що систематизація національних інтересів є досить складним, багатограним процесом. У разі розподілу інтересів за категоріями може виникнути ситуація, коли один і той же національний інтерес одночасно має відношення до кількох категорій. Дискусивним також є питання визначення рівня важливості того чи іншого інтересу.

Автором були проаналізовані суб'єктні складники національних інтересів. Висловлено припущення щодо найоптимальнішої суб'єктності національних інтересів для досягнення національної безпеки, а саме нація – громадянське суспільство – держава.

Зазначено, що формування та втілення національних інтересів України має безпосередньо корелюватися з національною ідеєю нашого народу як стратегією вітчизняного державотворення. Відповідно, без науково обгрунтованої та підтриманої громадянським суспільством національної ідеї вкрай складно визначити стратегічні національні інтереси, забезпечувати стабільність державотворчих процесів та підтримувати безпеку соціальної системи загалом.

Пріоритетним у структурі національних інтересів України, що належить до постійної основи національної безпеки, є розвиток української модерної нації. Основоположними принципами у цьому поступі мають бути визнання українських національних цінностей та ідеалів, ґрунтування на українській національній ідеї, побудова національної правової держави і громадянського суспільства на засадах євроатлантичної цивілізації.

Автор доходить висновку, що за умов перехідного стану, у якому перебуває наша країна, коли досі залишаються невирішеними багато з аспектів політичної й економічної трансформації, національні інтереси повинні стати фундаментальною основою національної безпеки України. Національні інтереси України, як підґрунтя безпечного існування нашої держави, мають бути не тільки проголошені у політичних програмах, а й закріплені у національному законодавстві, корелюватися з правовими цінностями демократичного суспільства.

Ключові слова: національна безпека, національні інтереси, нація, ідентичність, національна ідея, держава, громадянське суспільство.

Постановка проблеми. Національні інтереси є одним з основних чинників, на які має орієнтуватися національна безпека будь-якої держави. Взаємозв'язок між проблемою визначення й реалізації національних інтересів і проблемою забезпечення національної безпеки країни визначає характер внутрішньої і зовнішньої політики держави, стратегію її діяльності як усередині країни, так і на міжнародній арені.

Одним з важливих завдань політики національної безпеки є здійснення систематизації та класифікації національних інтересів. Але це завдання є значною науковою та практичною проблемою, на що звертає увагу чимало дослідників.

Аналіз актуальних досліджень. Національні інтереси класифікуються вченими за різними ознаками. Зокрема, Г. Костенко пропонує класифікувати національні інтереси за характером (коаліційні, національні), взаємністю (однобічні, взаємні), ступенем черговості (першочергові, інші), масштабом (глобальні, регіональні, локальні), ступенем важливості (життєво важливі, важливі, істотні), ступенем терміновості (постійні, довго-, середньо-строкові, поточні) [1, с. 62].

О. Бодрук вирізняє фундаментальні та життєво важливі національні інтереси, а В. Горбулін і А. Качинський наголошують на геополітичному, внутрішньополітичному та ідеологічному аспектах національних інтересів [2, с. 74].

Крім того, досить вживаною є класифікація національних інтересів на внутрішні та зовнішні. Перша група відображає внутрішні умови в існуванні і розвитку природи, людини, спільноти, суспільства і держави, а друга – їх зовнішні параметри.

Цікавою для нашої роботи є пропозиція Г. Ситника, який в основу побудови ієрархії національних інтересів покладає ступінь їх важливості для забезпечення національної безпеки, яка фактично є засобом для визначення пріоритетності тих чи інших інтересів. Тому національні інтереси мають бути класифіковані як такі, реалізація яких має високий, середній та низький ступінь важливості для забезпечення національної безпеки. Для визначення ступеня важливості ним пропонується критерій, суть якого – у відповіді на запитання: «Які будуть наслідки, коли інтерес не буде реалізований?» [3, с. 311–312].

Проте варто зауважити, що систематизація національних інтересів є досить складним, багатограним процесом. Під час розподілу інтересів за категоріями може виникнути ситуація, коли один і той же національний інтерес одночасно може мати відношення до кількох категорій. Також виникають дискусії між дослідниками у разі визначення рівня важливості того чи іншого інтересу.

Метою цієї статті є систематизація основоположних національних інтересів шляхом визначення їх суб'єктних складників у контексті досягнення національної безпеки України.

Виклад основного матеріалу. Національні інтереси є об'єктивними факторами, що мають постійний і змінний складники. Постійні інтереси залежать від незмінної природи людини, географічних умов країни, соціокультурних та історичних традицій народу. Саме вони забезпечують виживання нації. Змінні інтереси є конкретною формою у часі і просторі. Визначення цієї форми належить державі, що має монополію на зв'язок із зовнішнім світом. Основа ж національного інтересу, що визначається географією та специфікою культурно-історичного розвитку народу, залишається постійною і не залежить від стану внутрішньої політики, соціальної структури суспільства.

Не намагаючись охопити всю систему національних інтересів в Україні, спробуємо визначити основоположні, на засадах яких, на нашу думку, має будуватися та розвиватися національна безпека сьогодення.

Для досягнення поставленого завдання використаємо аналіз суб'єктних складників національних інтересів.

Головним суб'єктом національних інтересів в Україні має бути певна соціокультурна спільнота, яка охоплює більшість населення України, усвідомлює свої інтереси та відповідальність, розуміє своє значення в історії, готова захищати свою ідентичність. Такою спільнотою, вочевидь, і є українська нація.

Одним зі шляхів консолідації поліетнічного суспільства є усвідомлення ним спільних інтересів. Цей факт для України є незаперечним, але й досить проблематичним. Формування української нації утруднено складними історичними обставинами, етнорегіональ-

ними відмінностями, протилежними ідеологічними, конфесійними уподобаннями різних груп населення, етнокультурною маргінальністю, зовнішніми чинниками тощо. До вищезгаданих проблем додається проблема у науковій термінології.

У вітчизняній, як і в зарубіжній науці, дефініція «нація» вживається в основному у двох значеннях: як «етнонація» і як «політична нація». Перше значення трактує націю як суто етнічне утворення, друге – лише як політичне явище. Полеміка науковців з приводу того, який визначальний чинник вкладати в поняття «українська нація», призвела не лише до утворення різних концептуальних моделей, а й до невизначеності на рівні законодавства держави. Зокрема, Конституція України в поняття «українська нація» вкладає переважно етнічний зміст (ст. 11), що на час ухвалення Основного Закону домінував у масовій свідомості. Концепція нації не пов'язувалася з концепцією громадянства. Поряд з визначенням «українська нація» вживається термін «український народ», у рамках якого об'єднуються «громадяни України всіх національностей». Але в деяких статтях Основних положень (9, 14) «національне» вживається у значенні загальнонародного, таким чином відбувається отождоження термінів «український народ» і «українська нація» [4, с. 5].

Значною мірою таке розуміння «нації» є очевидним наслідком категоріальної нерозробленості сучасної української наукової термінології та надмірної заангажованості суспільствознавства в політичних справах.

Розглядаючи проблему дефініції поняття «українська нація», доходимо висновку, що немає чітко розробленого наукового підходу до цього терміна, від якого можна було б відштовхуватися в конкретних наукових дослідженнях. Займаючись питаннями націобудівництва, деякі сучасні українські етнополітологи застосовують термін «українська політична нація», відмежовуючись таким чином від суто етнічного, що вже паразитувало термін «українська нація». Це є не зовсім правильно, позаяк у самому визначенні нації існує політичний контекст. Так, «нація» – певна стадія соціоцивілізаційної зрілості етносу, на якій він виступає на арену політичного життя з чітко визначеними власними цілями і намірами з метою реалізації їх у політичній практиці [5, с. 213]. Тому у нашому дослідженні будемо розуміти під поняттям «українська нація» як представників українського етносу, так і національних меншин, котрі є громадянами України.

Формування та втілення національних інтересів України має безпосередньо корелюватися з національною ідеєю нашого народу як стратегією вітчизняного державотворення.

Реалізація національної ідеї повинна мати конкретний зміст, наповнюватися практичними кроками у розбудові Української держави. Українська національна ідея та відповідно державницький вітчизняний поступ мають ґрунтуватися на таких цінностях та пріоритетах, як соціальна справедливість, рівність усіх громадян перед законом, свобода життєвих стратегій, повага до національно-культурних традицій українського народу та етнонаціональних спільнот, що мешкають на її теренах, демократизм у всіх сферах суспільного життя, втілення моральних норм у соціальних відносинах тощо [6, с. 100].

Відповідно, без науково обґрунтованої та підтриманої громадянським суспільством національної ідеї вкрай складно визначати стратегічні національні інтереси, забезпечувати стабільність державотворчих процесів та підтримувати безпеку соціальної системи загалом.

Отже, першим у структурі національних інтересів України, що належить до постійної основи національної безпеки, є розвиток української модерної нації. Основоположними принципами у цьому поступі мають бути визнання українських національних цінностей та ідеалів, ґрунтування на українській національній ідеї, побудова національної правової держави і громадянського суспільства на засадах євроатлантичної цивілізації.

Для нації як політичного суб'єкта найголовнішим є збереження її ідентичності і культурномовної самобутності у властивій саме цій нації формі, тобто у формі реалізації національної ідеї [7, с. 37]. Через це пріоритетні політичні інтереси нації спрямовуються на подальшу консолідацію спільноти, на створення чи збереження власної державності та налагодження відносин з іншими націями-державами.

На жаль, в Україні виділяються кілька груп ідентичностей, які прагнуть стати загальнонаціональними.

Перша – національно-патріотичні ідентичності, що ґрунтуються на збереженні самобутності українського народу, його культури, мови, звичаїв, традицій. Друга група – проєвропейські ідентичності, що підтримують європейські демократичні цінності та спрямовують Україну до тіснішої інтеграції та входження до Європейського Союзу. Третя – проросійські ідентичності, що активно підтримують поширення так званого «русского міра», впровадження російської мови на теренах України та активне зближення з Російською Федерацією.

Саме проросійська ідентичність і недостатній рівень загальнонаціональної ідентичності на Сході та Півдні країни й спричинили відцентрові та сепаратистські тенденції у частини населення цих регіонів та певною мірою сприяли формуванню сприятливого ґрунту для російської інтервенції в Криму та окремих районах Донецької й Луганської областей [8, с. 46].

Тому першочерговим завданням для української держави, правлячої і інтелектуальної еліти, політичних партій і громадських організацій, волонтерів є вироблення загальнонаціональної ідентичності. Така праця послужить національному самозбереженню, особливо після реінтеграції тимчасово окупованих територій, дасть змогу зберегти національну специфіку в умовах нинішньої глобалізації.

Реалізація національних інтересів відбувається через різні інститути політичної системи, а саме: державу, політичні партії, громадські організації, церкву. Але оскільки держава є найбільш суверенним інститутом, то вона і є основним механізмом представлення, реалізації і захисту національних інтересів. Без національної держави реалізація національних інтересів національної спільноти зводиться до нуля.

Особлива роль відводиться державі у представленні нею національних інтересів на зовнішньополітичній арені. Вся зовнішньополітична діяльність держав виражається насамперед у прагненні відстоювати свої дійсні чи надумані національні інтереси. При цьому національний інтерес є усвідомленням і відображенням державних потреб, які відстоюються лідерами такої держави. Тому у цьому контексті під національним інтересом треба розуміти національно-державний інтерес. Традиційно головний національно-державний інтерес включає три основні елементи:

- воєнну безпеку;
- економічне процвітання і розвиток;
- державний суверенітет як основу контролю над певною територією та населенням.

На сучасному етапі розвитку Українська держава зіткнулася із загрозами та викликами, які потребують негайного вирішення. Найбільш актуальними з них є:

- військова агресія Російської Федерації на території України;
- тимчасова окупація території Автономної Республіки Крим і міста Севастополя та подальші дії щодо дестабілізації обстановки у Балто-Чорноморсько-Каспійському регіоні;
- розвідувально-підривна і диверсійна діяльність, дії, спрямовані на розпалювання міжетнічної, міжконфесійної, соціальної ворожнечі і ненависті, сепаратизму і тероризму, створення і всебічна підтримка, зокрема військова, маріонеткових квазідержавних утворень на тимчасово окупованій території частин Донецької та Луганської областей;

– нарощування військових угруповань біля кордонів України та на тимчасово окупованій території країни, у тому числі й перспектива розміщення на півострові Крим тактичної ядерної зброї;

– інформаційно-психологічна війна, приниження української мови і культури, фальшування української історії, формування російськими засобами масової комунікації альтернативної до дійсності викривленої інформаційної картини світу [9, с. 89–90].

Ці надзвичайно серйозні виклики загалом загрожують існуванню Української держави. Для їх вирішення потрібна сильна держава, яка б представляла і захищала національні інтереси громадян, мала довіру і підтримку громадянського суспільства та національного бізнесу.

Однак такого статусу українська держава поки що не має. З одного боку, це тому, що за роки незалежності в Україні державні інтереси неодноразово підмінялися егоїстичними інтересами правлячого класу. Особливо великої шкоди нашому державотворенню й суспільному розвитку завдала донецька квазіеліта на чолі з Президентом В. Януковичем. Спираючись в основному на олігархат, зрощений з кримінальними групами, реалізуючи неукраїнські національні інтереси, вона поставила під загрозу навіть формальне існування України як незалежної держави, посиливши її залежність від Російської Федерації.

Яскраво негативним прикладом неузгодженості національних інтересів української держави є суперечності, які висловлюються в позиціях політичних лідерів на міжнародній арені. Вони поглиблюють розбіжності всередині держави і сприяють нерозумінню геополітичних інтересів України впливовими світовими гравцями.

Тож другим серед основоположних національних інтересів України є проведення системи фундаментальних інфраструктурних реформ для творення України як суверенної держави, життя якої визначається європейським цивілізаційним вибором.

У цьому контексті владній еліті потрібно спрямувати зусилля на:

- 1) зміцнення і розвиток демократії;
- 2) утвердження верховенства права, створення правової держави;
- 3) становлення владної системи стримувань і противаг;
- 4) удосконалення механізмів формування державних органів влади й органів місцевого самоврядування, співвідношення між зазначеними органами в цілях зміцнення народовладдя;
- 5) підвищення ефективності механізмів схвалення й виконання державних рішень;
- 6) підвищення професіоналізму державних службовців;
- 7) реальну боротьбу з пандемією корупції, хабарництва, зрощення політики, бізнесу й кримінальних груп;
- 8) формування довіри до державних органів влади.

Та першочерговими стратегічними завданнями державної політики національної безпеки для України на цей час є відновлення територіальної цілісності країни та сукупності демократичних інститутів на всій її території, єдності всіх громадян України та всіх її регіонів, реінтеграція тимчасово окупованих територій після їх звільнення.

Виразником національних інтересів за демократичного режиму є не лише нація та держава. Політична мобілізація населення здійснюється також громадянським суспільством. Саме в ньому формуються суспільна свідомість і громадянська відповідальність, здатні впливати на вироблення основних параметрів загальнонаціональних інтересів. Тому інститути громадянського суспільства відіграють надзвичайно важливу роль в усвідомленні, реалізації й захисті національних інтересів.

Розвиток громадянського суспільства, що забезпечує свободу людини і громадянина, безпосередньо впливає на рівень національної безпеки. З огляду на це вважаємо доцільним розглянути стан розвитку громадянського суспільства в сучасній Україні.

Україна належить до держав, які поки що не сформували громадянське суспільство, але й не є прихильниками диктаторської влади. За моніторингом громадської думки у 2016 році, проведеним Інститутом соціології НАН України, демократію як найкращий з політичних устроїв для сучасної держави називають уже 69% громадян і лише 11% висловлюють протилежну точку зору. Дві третини громадян України незадоволені сьогодні розвитком демократії в країні, а кількість задоволених порівняно з 2014 роком зменшилась більш ніж удвічі [10, с. 22].

Здавалося б, українці нарешті демонструють стійку відданість демократії, вбачають запоруку успіху держави виключно у демократичному шляху розвитку. Однак у разі більш детального аналізу стає зрозуміло, що це не зовсім так. Погоджуємося з думкою О. Хорошилова, що демократичні цінності в масовій свідомості українців відіграють роль своєрідних «ритуальних заклинань», а не глибинних настановлень, що виконують мотиваційну функцію [11, с. 55].

Беручи до уваги такі показники, як відповідальність/безвідповідальність за стан справ у країні, відчуття можливості/неможливості контролювати владу, належність громадян до громадських об'єднань і політичних партій, схильність до патерналізму, проаналізуємо сучасний стан політичної свідомості українських громадян.

Соціологічні опитування з року в рік підтверджують наявність великої кількості громадян, які не відчують відповідальності за стан справ у країні чи населеному пункті, де вони мешкають. Навіть після Революції Гідності жодної відповідальності за стан справ у країні не відчують 56%. Так само близько половини респондентів не відчують відповідальності за стан справ у своєму населеному пункті.

Безвідповідальність в українському суспільстві проявляється і у відсутності традиції контролю за тими, кому делегуються владні повноваження. Громадяни не цікавляться програмами політичних партій і кандидатів, продовжуючи їх вибирати за якимись особистими симпатіями, соціально-демагогічними обіцянками чи подачками у виборчий період. Як підтверджують відповіді більшості опитаних, люди лише вибирають владу, а далі, як вони вважають, від них нічого не залежить [12, с. 161].

Розглядаючи основний організаційно-структурний компонент вітчизняного громадянського суспільства, а саме мережу неурядових громадських організацій, зазначимо, що однією з гострих проблем їх розвитку є низька участь громадян у їх діяльності. Так, моніторингові опитування з цього приводу свідчать, що натепер переважна частка респондентів (понад 80%) не належать до жодної з громадських організацій від політичної партії до творчої спілки. Основні фактори неучасті громадян у добровільних громадських об'єднаннях, на думку В. Степаненко, – це байдужість, пасивність людей до суспільного життя та зневіра у власних можливостях захистити свої права та інтереси [13, с. 270].

Патерналізм українських громадян проявляється у бажанні ними сильної влади. Відповідаючи на запитання: чи погоджуєтесь Ви з думкою, що сильний керівник може зробити для нашої країни більше ніж усі закони та дискусії, більше 60% погоджуються з цією тезою. Згідно з результатами багаторічних досліджень українці залишаються прихильниками президентської республіки, де президент чинитиме вирішальний вплив на внутрішню та зовнішню політику держави. Лише кожен п'ятий вважає, що президент має ділитися владою з прем'єр-міністром, затвердженим парламентом, як це відбувається в нашій країні зараз. І всього 6% виступає проти інституту президентства [14, с. 108].

Критично налаштовані українці і з приводу багатопартійної системи в Україні. Близько половини респондентів відповідають, що вона взагалі не потрібна.

Безумовним позитивом є те, що останніми роками для наших громадян суттєво підвищилися демократичні політико-громадянські цінності. Тут особливо виділяється цінність державної незалежності України. Порівняно висока значущість інших політико-громадянських цінностей, на нашу думку, зумовлюється насамперед очікуваннями громадян щодо можливостей демократії і демократичних практик у нашій країні. Проте це переважно сподівання людей, за класифікацією Є. Головахи, з пасивно-демократичною політичною культурою. За десять років з 2006 по 2016 рік можна простежити динаміку розподілу населення України за типами політичної культури.

Динаміка розподілу населення України за типами політичної культури [15]

2006	2016
Активно-тоталітарний	
34,0	13,5
Пасивно-тоталітарний	
21,4	7,4
Активно-демократичний	
18,2	21,0
Пасивно-демократичний	
26,4	58,1

З таблиці зрозуміло, що модальний тип з активно-тоталітарного змінився на пасивно-демократичний, і це досить суттєві зміни. 58,1% громадян хотіли б мати демократію, але самі не готові відстоювати свої права, контролювати владу.

Викликає надію і зростання кількості людей з активно-демократичною культурою. І хоча їх поки що лише 21%, вони можуть стати рушійною силою у каталізації процесів формування громадянського суспільства. Яскравим прикладом цього в Україні були Помаранчевий майдан і Революція Гідності, організація добровольчих батальйонів і волонтерського руху.

Вочевидь, створення ефективної моделі громадянського суспільства із властивими йому функціями контролю за діями влади є третім ключовим національним інтересом у контексті досягнення національної безпеки.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Підсумовуючи вищесказане, можна зробити висновок, що за умов перехідного стану, у якому перебуває наша країна, коли досі залишаються не вирішеними багато з аспектів політичної й економічної трансформації, національні інтереси мають бути фундаментальною основою національної безпеки України.

Та обставина, що Україна протягом століть практично не мала традицій розвитку власної державності, не могла не накласти свого відбитку на характер її національних інтересів в умовах незалежного розвитку. Зокрема, сутність їх багато в чому визначається в наш час необхідністю вдосконалення процесу державотворення, закріплення власної державності, її самозбереження, формування української нації, патріотичного виховання громадян.

Нація перебуває в небезпеці, коли існує загроза її національним інтересам – об'єктивним потребам матеріального та духовного існування як внутрішньоцілісного та самобутнього соціального утворення.

Визначення та реалізація національних інтересів являє собою складний, тривалий, багатоступінчастий процес, в якому беруть участь різні суб'єкти соціальної системи. Найкраще реалізація національних інтересів відбувається у взаємозв'язку громадянського суспільства й держави. Порушення цієї взаємодії, гегемонія одного з начал і слабкість, пригніченість іншого завдають збитку національним інтересам, деформуючи їх.

Серед основоположних національних інтересів у сучасній Україні є формування модерної української нації, розбудова правової держави та громадянського суспільства, покращення матеріального добробуту громадян.

Реалізація цих інтересів дасть змогу знайти гідні відповіді на сучасні безпекові виклики, що стоять перед Україною.

Список використаної літератури

1. Костенко Г.Ф. Теоретичні аспекти стратегії національної безпеки : навчальний посібник. Київ : ДЕМІД, 2002. 144 с.
2. Горбулін В.П., Качинський А.Б. Засади національної безпеки України. Київ : Інтертехнологія, 2009. 272 с.
3. Ситник Г.П. Про один із підходів визначення ієрархії національних інтересів у процесі розробки стратегії національної безпеки України. *Університетські наукові записки*. 2005. № 3 (15). С. 309–313.
4. Конституція України. Харків : ТОВ «Одіссей», 2009. 48 с.
5. Антонюк О. Основи етнополітики : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : МАУП, 2005. 432 с.
6. Калиновський Ю.Ю. Національна ідея як ціннісна детермінанта державотворчого процесу в Україні. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. Харків : Право, 2016. № 1 (28). С. 98–106.
7. Медвідь Ф.М. Українська національна ідея як детермінанта державотворчих процесів. *Політичний менеджмент*. 2005. № 1 (10). С. 35–43.
8. Гай-Нижник П.П. Росія проти України (1990–2016 рр.): від політики шантажу і примусу до війни на поглинання та спроби знищення. Київ : «МП Леся», 2017. 332 с.
9. Агресія Росії проти України: історичні передумови та сучасні виклики / керівник проекту, упоряд. і наук. ред. П.П. Гай-Нижник. Київ : Леся, 2016. 586 с.
10. Ворона В. Вимірювання стану і динаміки суспільства. *Українське суспільство: моніторинг соціальних змін*. Київ : Ін-т соціології НАН України, 2016. Вип. 3 (17). С. 13–23.
11. Хорошилов О. Український варіант демократизації. *Політичний менеджмент*, 2005. № 1 (10). С. 52–57.
12. Мартинюк І., Соболева Н. Формування довіри як передумова інтеграції суспільства: довірчі відносини в сучасному українському соціумі. *Українське суспільство: моніторинг соціальних змін*. Київ : Ін-т соціології НАН України, 2016. Вип. 3 (17). С. 150–166.
13. Степаненко В. Громадянське суспільство: дискурси і практики. Київ : Ін-т соціології НАНУ, 2015. 420 с.
14. Шутьга О. Формування політичної демократичної свідомості в контексті зміни символічних універсумів в Україні. *Українське суспільство: моніторинг соціальних змін*. Київ : Ін-т соціології НАН України, 2016. Вип. 3 (17). С. 103–111.
15. Головаха Е. Как изменились украинцы за 25 лет независимости. URL: <https://focus.ua> (дата звернення: 15.04.2020).

**SYSTEMATIZATION AND CLASSIFICATION OF NATIONAL INTERESTS
IN THE CONTEXT OF UKRAINIAN NATIONAL SECURITY****Oleksii Mateta***Kremenchug Flight College of the Kharkov National University of Internal Affairs
Peremohy str., 17/6, 39605, Kremenchug, Poltava region, Ukraine*

The article deals with the problem of systematization and classification of national interests in the context of national security of Ukraine. The fundamental national interests of our society at the present stage of development have been determined. Emphasis is placed on the fact that the systematization of national interests is a rather complex, multifaceted process. While considering the interests according to the categories, a situation may happen where the same national interest relates to several categories at the same time. Also there is a debatable question of determining the importance level of a particular interest.

The author analyzed the subjective components of national interests. Assumptions are made about the most optimal subjectivity of national interests to achieve national security, namely – the nation – civil society – the state.

It is noted that the formation and implementation of national interests of Ukraine should be directly correlated with the national idea of our people as a strategy of domestic statehood. Accordingly, without a scientifically sound and supported by civil society national idea, it is extremely difficult to determine strategic national interests, ensure the stability of state-building processes and maintain the security of the social system as a whole.

The development of the Ukrainian modern nation is a priority in the structure of Ukraine's national interests, which belongs to the permanent basis of national security. The fundamental principles in this process should be the recognition of Ukrainian national values and ideals, based on the Ukrainian national idea, building a national rule of law and civil society on the basis of Euro-Atlantic civilization.

The author concludes that in the conditions of the transitional state in which our country finds itself, when many aspects of political and economic transformation still remain unresolved, national interests should become the fundamental basis of Ukraine's national security. The national interests of Ukraine, as a basis for the safe existence of our state, should not only be proclaimed in political programs, but also enshrined in national legislation, be correlated with the legal values of a democratic society.

Key words: national security, national interests, nation, identity, national idea, state, civil society.